

Naujienu Antroji Dalis

NR. 733

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XX METAI

ALFONSAS NAKAS

BUVAU PASISEMTI UGNIES

Santaros - Šviesos Federacijos suvažiavimas

Rugsėjo 12 d., dar keletą valandų Chrysleriui atidirbęs, pasileidau vingiuotais Mičigano laukais į vakarus. Diena buvo rudeniškai auksinė, tipinga indėnų vasaros viduriui. Pliki dirvonai maišėsi su žaliomis pievomis, o žalios medžių kepurės buvo ir pageltę, ir paraudę. Tik trys valandos 70-ties mylių greičio, ir Juozo Bačiūno kurortinis dvarelis buvo pasiektas. Švento Juozapo upės krantai, ak, kaip artimi Nevėžio, šventosios ir Mūšos krantams! Tik vanduo čia ne toks jau tyras ir ne tiek daug jo. Automobiliai vieškelio pakraščiais, automobiliai erdyvame kieme, automobiliai tarp vasarviečių namukų liudijo, kad Tabor Farmoje esama daugelio pasiturinčių žmonių. Vėliau sužinojau, kad tą dieną čia būta per 400 sielų, iš kurių gerokai per šimtą Santaros - Šviesos suvažiavimo dalyvių.

Diskusijos apie Kiniją, JAV rinkimus, Lietuvos vadavimą

Dešimtas Santaros - Šviesos Federacijos suvažiavimas buvo prasidėjęs rugsėjo 11 d. ryte. Kiek penktadienį, paprasčiausią darbo dieną, čia tų suvažiavimo dalyvių buvo susirinkę, net neturėjam progos paklausti. Atvirai kalbant, klausinėti lietuviškuose subuvimuose nesiseka, nes niekas iš rengėjų laiko neturi, spaudos konferencijų nešaukia, interview'nt nesileidžia. Ką savo akimis matei, ką susipažinai ar atpažinai, ką atsitiktinai iš vieno ar kito nugirdai, tai tavo.

Pasisveikinęs su Tabor Farmos šeimininkais Juozu Bačiūnu ir Vladu Adamkavičium, iš pastarojo sužinojęs, kur nakvosiu ir kur suvažiavimo programa vyksta, per penkioliką minučių susitvarkęs, jau buvau salėje. Tą salę J. Bačiūnas man yra rodęs užpėreitą vasarą. Tuomet ji buvo tuščia ir neatrodė didelė. Dabar nustebau, kai suskaitęs su virš 80 žmonių, mačiau dar daug tuščių kėdžių ir didelį tarpą nuo prezidiumo stalo iki pirmosios eilės.

Užstalėje gi sėdėjo Algirdas (?) Gureckas, o šalia jo stovėjo Leonas Sabaliūnas, tvarkęs gyvą pašnekėsį tarp paskaitininko ir publikos. Visoki balsai, vieni astringi ir gaižūs, kiti ramūs, kultivuoti, kiti vėl humoru persunkti, šnekėjo dabartinio pasaulio tema. Girdėjau raginimus balsuoti už Goldwaterį, girdėjau ginant Johnsono politiką, girdėjau karčius žodžius (Vytauto) Meškauskio adresu, priekaištus vyresniesiems

politikams (deja, švelnius ir be pavardžių). Buvo minima Maskva ir Peipingas, kalbama apie tautinius ir tarptautinius komunistus, vėl apie Maskvą ir Peipingą ir apie JAV rinkimus, ir vis kitoniškai, vis įdomiai.

Jie iš Šviesos, iš Santaros, Ateitininkų, Skautų

Pasirodo, kad A. Gureckas prieš man atsirandant skaitė paskaitą apie Raudonąją Kiniją, kaip trečiąją pasaulio galybę ir Lietuvos laisvinimo galimybes užburtame trikampyje. (Čia, žinoma, ne tikslus jo paskaitos pavadinimas). Dabar su A. Gurecku susipažinau iš arti. Tai šviesus šviesos vyras, su kuriuo prieš dešimt ar daugiau metų, dar bandant šviesietiška veikti Detrote, yra tekę po laišką pasirašyti, o vėliau jo vienkita straipsnį spaudoje matyti. Dabar, besiklausant jo šaunių atsakymų į šimtą visokiausių paklausimų bei užmetimų, negalima buvo šiuo vyru nesižavėti.

Dairausi po salę. Visa eilė seniai pažįstamų ir eilė seniai matytų. Antai, pirmame suole sėdi du pagarsėję Čikagos gydytojai: dr. Petras Tunkūnas ir dr. Jonas Valaitis. Tai tuebingiškiai, šviesos Akademinio Sambūrio steigėjai, jo pirmosios v-bos nariai. Salės vidury irgi gydytojas, dr. Vytautas Dargis, irgi šviesietis - tuebingiškis. Vėlgį, va, Zigmas Čepulkauskas, mano kolega ir bičiulis iš Muencheno, šviesietis, berods, nuo pat įsteigimo. Priekyje, dešinėje sėdi Dalia Bulgarskaitė. Šalia jos — Bronius Vaškelis iš Kanados. Kitoje salės pusėje dr. Kęstučio Keblio akiniai blizga ir veidas ramus, jokios emocijos. Dr. Saulius Šimoliūnas prašo balso. Ramiai pypkę traukia Henrikas Žemelis (girdėjau, lietuvišką spaudą vakarykščiai paplakęs). Juozas Miklovas sėdi šalia manęs, o pačiame salės kampe bestovįs Vincas Trumpa. Savo pažiūras dėsto Tomas Remeikis. Kalba Raimundas Mieželis, paskui Petras Pilka. Pilka, iš kur jis? Na gi, iš Australijos sostinės, iš Camberros! Tamsi Stasio Goštauto galva stiebiasi iš tarpo kėdžių.

O vėliau, kai stovėjome eilėje, prie valgyklos durų, vėl rinkosi būriai naujų: Vitalija Bogutaitė, Dalia Kaupienė, Rita ir Vytautas Kavoliai, stuttgartiškis šviesietis, malonus bičiulis Karuža (atleiskit, pamiršau jo vardą!), barzdotas Marius Katiliškis, ir Liūnė Sutema, Alfonsas Nyka-Niliūnas, Kostas Ostrauskas (Nukelta į 3 psl.)

URAGANAMS PRAUŽUS...

PR. ALŠENAS

Literatūrinio simbolizmo raidos apžvalga

Simbolizmas (prancūziškai — symbolisme), tai antrosios XIX amžiaus pusės literatūrinė srovė, užsimezgusi romantizmo dezintegracijos periode ir stipriausiai pasireiškusi poezijoje bei dramoje.

Simbolizmo pradų galima užtikti paskutinių romantikų kūryboj (G. de Nerval). Gi simbolizmo iniciatoriumi — laikytinas prancūzas Bodleras (Ch. Baudelaire 1821 - 1867), kuris savo etiką grindė simbolistine pasaulio samprata. Bodleras teigė, jog pojūčiais suvokiamoji realybė — esanti tik simbolinė (plg. jo Correspondences); poetas esąs pašauktas estetinė forma išreikšti ir komunikuoti simbolinės tikrovės betarpiškai nesuvokiamą prasmę.

Didieji simbolizmo kūrėjai ir jo pagrindinių sąvokų formuluotojai (P. Verlaine, S. Mallarmé, A. Rimbaud, J. Laforgue etc.) — vienok nesudarė organizuoto vieneto, nes savo poetinio kelio pradžioje — ir jie patys tebuvo stiprioje Parnaso mokyklos įtakoje.

Ieškant labai konkretaus vardo literatūrinio simbolizmo srovei, tektų pasakyti, jog tai nauju rūbu apsivilkęs romantizmas. Anuo, didelio pasimetimo metu, kada buvo ištota prieš visas politines, intelektualines ir menines formas, ir kada šitie, anarchizmu susigundę, poetai pasivadino dekadentais, o jų srovė — dekadentizmu, tuomet imta galvoti, kad reikia ir kurti, ne tik griauti. Todėl daugelis rašytojų — panoro pozityvaus darbo, pametė dekadento vardą ir apsikrikštijo simbo-

listais (1886).

Ko norėjo toji srovė ir koks jos pobūdis?

Pirmiausia simbolistai pasmerkė logiką mene. Jau romantikai kovojo prieš perdidelį proto viešpatavimą pseudoklasikų literatūroj. Tačiau ir klasikų ir net romantikų kūriniai — jiems buvo "protiingi", anie stengėsi aiškiai pasisakyti. Bet gi esąs ištisas pasaulis neaiškių emocijų, instinktų, paslaptinių troškimų, tokių trapių, jog protas negali jų apčiuopti ir suimti į aiškius vaizdus. Todėl visas tas pasaulis reikią išreikšti be proto tarpininkavimo.

Šiame atvejuje padėjo sugestija. Poetai neaiškiai pasisakė, vengė aiškių dalykų, nes jiems daugelis poetinių emocijų atrodė tamsios, miglotos. Jie todėl ir stengėsi sudaryti nuotaiką, veikdami ne samonę, bet pasamone.

Tokiam simbolizme "daktų šešėlis, tiesiog, atsimuša mūsų vaizduotėje" (Kliodelis), arba "Žmogus čia vaikščioja po simbolių girias" (Bodleras).

Taip kūryboj ir įsivyravo paslaptiškumas — simboliai. Seniau simboliai turėjo nustatytą, proto priimtą, prasmę. Liūtas — jėgos simbolis, žaltys — gudrumo. Gi literatūrinio simbolizmo metu — simboliais pasirodė ištisa eilė vaizdų, tik savaimė lyg ištryškusių ir turinčių tam tikrą prasmę, kuri tik betarpiškai jaučiama, bet ne proto suprantama. Eilėraštis ir jame nusakomi vaizdai — prasmę išreiškia tik taip, kaip žiedas augalą — panašumo tarp jų nesama.

Simbolistai dar mėgo išpūdzū suvokimą sukeisti. Jų vaizduotėje — net garsai galėjo sukelti tim tikras spalvas. Rembo net eilėrašty parašė "Balses", kur sakė: "A — juoda, B — balta, I — raudona, U — žalia, O mėlyna". Taigi, susimaišė akies, ausies, uoslės, palytėjimo išpūdziai. Atsirado "silkinis žvilgsnis", "raudonas vėjas", raudonas tonas". Rembo "Girtam laive" rašė: "Aš mačiau žemą saulę, mistiškais baidumais dėmėta", "Sapnavau žalia naktį... ir žalia bei mėlyna dainuojančių fosforų nubudimą".

Ir eiliavimo technikoje — jie sau leido labai daug laisvės. Nepaisė kompozicijos, atsirado ritmo laisvė: galima buvo tenkintis paprastais asonansais (pvz., vyšnios — sugrįž jos). Eilėraštyje galėjo nebūti vieningumo, nesvarbu pėdų skaičius. Tačiau, reikia pastebėti, jog didžiųjų simbolizmo poetų — forma buvo tobula. Jie susiieškojo naujų temų ir motyvų, dalį jų rasdami net graikų senovėje, daug pelnydami iš viduramžių.

Kiekvienas simbolistas stengėsi sukurti nuosavų (naujų) vaizdų, temų, iš kurių kai kas įėjo (ir išpilietino) bendroji apyvartoj.

Simbolistų žodynas buvo įvairus. Jie lengvai prisikalė naujų žodžių, į poeziją įtraukė nemažą techniškių terminų, archaizmų, liaudies išsireiškimų, žargonų. Vieni jų (kaip Verlėnas) nevengė vulgariškų žodžių, kiti gi, (kaip Mallarmė) — laikėsi aristokratiškesnio žodyno.

Simbolizmas parodė, kad poezija, reikšdama jausmą, nesivadovauja tik proto dėsniais. Toji srovė parodė lankstesnę eilėdarą, įnešė naujos medžiagos. Deja, sukurdami išties mišką simbolių, alegorijų — jie patys, pagaliau, pradėjo nebesusigaudyti savo išrastam pasaulyje. Todėl prasidėjo pasikeitimai, atsirado neosimbolizmas su Klodeliu (Caudel) ir Valery. Kiti gi simbolistai — nukrypo į naują klasicizmą.

Dar trumpais bruožais norėję prisiminti žymiuosius simbolizmo šulius, kurio pradininku, kaip jau minėta, laikytinas Bodleras, o po jo žymiausiuoju lyrikoje — Verlėnas.

Bodleras (Baudelaire) buvęs labai trapus — didžiai nervingas, net į isteriką linkęs, gal todėl — ir išpūdingas. Pamėgusiam misticizmui, jam rūpėjo metafiziniai, teologiniai klausimai. Nesvetimas jam ir religijos jausmas, katalikybė.

Bodleras parašė nedaug. Kritika, vertimai, poezija prozoje ir, pagaliau, "Piktybės gėlės" — tai visos nedidelis jo kūrybos lobis. Jis paliko nedaug veikalų dėl to, kad kūrė nesukubėdamas, be galo dailinodamas, į kiekvieną smulkmeną nepaprastai rūpestingai žiūrėdamas. Jis ieškodavo kuo tiksliausio išsireiškimo. Dėl vieno žodžio — jis galėdavęs prasėdėti visą dieną, išvartyti visus žodynus, kad tik surastų tikslesnę prasmę.

Šis poetas — turėjo pažymė-

tinų keistenybių. Moteris jam buvo kažkokia keista, tamsi, kaip nakties deivė, būtybė, žiauri ir nebyli dvasia, kaip tigras, vampyras...

Matyt, kad moteris nedavė poetui ramybės, giedros. Ji nuodijo jo gyvenimą, draskė nervus, bet jis nuo jos nebėgo, jis buvo pripratęs prie kankinystės ir jam tai buvo miela.

Jam viskas buvo artima ir net tai, kas baidė. Pvz. į mirtį jis kreipėsi: "O Mirtie, senasis kapitone, jau laikas! Pakelkim inkarą..." Jis nepamiršo ir antgamtinio pasaulio, nepamiršo Dievo, angelų, velnių.

Kalbėdamas apie Dievą, poetas iš akių neišleido ir šėtono. Esą, pasauly nuolat vyksta kova tarp gėrio ir blogio, tarp dangaus ir pragaro. Deja, šioj žemėj viešpataujanti piktybė, šėtonas — tokia svarbiausia jo "Piktybių gėlių" mintis.

Paulius Verlėnas (1844-1896), galima sakyti, buvo apsigimęs simbolistu. "Aš esu imperija dekadensio metu" (jo žodžiai). Protas gyvenime jam neturėjo reikšmės. Jį valdė ne apsimąstymas, bet instinktas ir jausmai. Deja, jo instinktai buvo neaukšti, greičiau visi žemi: tingėjimas, paprastų smagumų ieškojimas (jis — alkoholis). Jo jausmai — nebuvo nei gilūs nei sudėtingi. Jam nebuvo artimos didžiulės romantikų aistros. Jis nežinojo galingo sielvarto, satanizmo. Jis mėgo meilę ir ją dainavo. Dar labiau jį traukė sapnai, svajonė. Jo poezijoje visokios chimieros turėjo daugiau vietos už moteris.

Verlėno vaizduotė taip pat nepaisė proto, jai nesvetimos buvo haliucinacijos, klajūniški palinkimai, todėl ją vedė kaprizai. Jo gyvenime — ko nors labai protingo nerandama. Jis buvo valkata ir elgėsi pagal momento išpūdzius. Sukūrė "Saturniškas poetas". Jose — dar esama Bodlero įtakos, tačiau matyt klajoklio palinkimai. Sakėsi, jog jį nuolatos viliojė šlykštūs košmarai. Viename eilėraštyje jis sudėjo tikrą himną benamiams valkatoms. Jiems vaikai rodė liežuvius, iš jų šaipėsi merginos, bet jų akys — verkė ir juokėsi amžinų daiktų meile — seniai mirusių žmonių ir dievų meile...

Maišydamasis tarp tokių žmonių, vadinamosios bohemos, Verlėnas įprato gerti. Išleido naują eilėraščių rinkinį, netrukus — vėl kiti. Juose aprašė galantiškas pastorales, poilsį laukuose, sentimentalius pasivaikščiėjimus, metų laikotarpius, baltas mėnesienas. "Baltas mėnulis žvilga mėdžiuose; palapinė iš kiekvienos šakelės sklinda balsas... O mylimoji! Tvenkinys, tas gilus veidrodė, atmuša juodo gluosnio siluetą, kur vėjas rauda. Sapnuokim — jau laikas".

Simbolizmo dramoje — minėtinas belgas Meterlinkas (Maeterlinck), gimęs 1862 m., nors simbolizmo jau esama ir Ibzeno dramose.

Meterlinko teatras rėmėsi tam tikra filosofija, priešinga pozityvizmui, jo drama — nervų, pasamones drama.

Simbolistinė drama pirmiau-

VITALIJ VOLKOV'AS

KIENO TIESA?

Nuovargis atvedė iki parko. Įėjau. Šalymais, medžių pavėsyje, suolas, o ant suolo — kas tai tamsmėlynis. Rankuose laikraštis.

— Galima prisėsti? — klausiu angliškai.

— Proszę (prašau), — kirtu lenkiškai.

— Diakuju (dėkui), — atsakau ukrainiškai. Sėdosi.

Tamsmėlynis pasisuko ir juodai apdengti dideli akiniai išstebeilino į mane.

— Atostogose?

— Taip.

Laikraštis šunilankstė ir šmūkstelėjo šoninėn kišenėn. Akiniai — viršutinėn.

— Aš netrukdysiu tamstai savais plepalais? O gal tamsta pavargęs... nuo atostogų?

— Ne. Labai mielai tamstą paklausysiu.

— Tamsta kalbi lenkiškai?

— Taip.

— Tai tamsta iš Lenkijos?

— Iš Valuinės.

— A-a-a!... "Kresy wschodnie" (rytinis pasienis)...

— Kadaisė buvo, nors neilgai... O tamsta supranti ukrainiškai?

— Ir suprantu, ir kalbu. Greičiausiai, tamstą stebina, kad kreipiuosi į tamstą lenkiškai? Šovinistas, tamsta manai, ar taip? Taigi ne. Ne šovinistas. Drįstu tikinti tamstą, kad prie tokių nepriklausau. Bet štai kas... Pirmiausia, tai tamstą neliečia, nes ukrainiečiuose aš mažai sutikau tokių kaip tams-

sia išsiskiria tuo, kad tikrasis jos veiksmas vyksta anapus regimosios būties ribų; jos herojai — tėra pasyvūs nuožmaus likimo žaislai, veltui besisten-gią suvokti kažkieno sprendžiamą konfliktą esmę. Simbolistinėse dramose nuotaikos dažniais atvejais svarbesnės už personažus. Dėl to tokiai dramai taip būdingas statiškumas bei aiškios veiksminės linijos stoka.

Iš Prancūzijos simbolizmas pasklido po visą Europą. Vokietijoje aktyviausi simbolizmo platintojai buvo S. George (pats kurį laiką buvęs Paryžiaus simbolistinių sambūrių dalyvis) ir kiti jo kartos poetai; Lenkijoje — S. Przybyszewskis, S. Wyspianskis eel. Solidžiausią sąjūdžio atmainą sukūrė rusų simbolistai: K. Balmontas, J. Baltrušaitis (lietuvis, bet anuo laiku veikęs Rusijoje), A. Bielyj, A. Blokas, V. Briusovas, F. Sologubas ir visus juos savo filosofijos įtaka jungęs V. Solovjovas. Į Lietuvą simbolizmas atėjo per Rusiją ir stipriausiai pasireiškė J. Baltrušaičio, B. Sruogos, V. Mykolaičio-Putino, F. Kiršos, A. Juodojo-Lasto ir S. Santvaro kūryboje. Simbolizmo poveikis gana ryškus taip pat Vydyno, M. Vaitkaus, J. Mikuckio, V. Krėvės, etc. raštuose. Betarpiška prancūzų simbolistų įtaka Lietuvoje pasirodė tik nepriklausomybės laikotarpy.

Naudotasi: J. Ambrozevičiaus, J. Griniaus ir Vaičiulio "Visuotinė Literatūros Istorija" ir Lietuvių Enciklopedijos XXVII t.

ta.

— Hm...

— Patikslinsiu ir atvirai: ukrainiečiai daugumoje turi menkavertiškumo pojūtį.

— Atsiprašau, — sakau, — bet...

— Palauk, tamsta, minutėlę. Prašau galimybės išreikšti mano mintį iki galo, o tada jau tamsta tarsis savo žodį.

— Gerai. Aš klausau.

— Nerašytoji bičiuliškoji teise, arba tikriau, bičiuliškoji forma liepia, galintiems be vertėjo susikalbėti dviem arba net keliom kalbom, tai paprastai pokalbis įvyksta svečio kalba. Pavyzdžiui, tamsta atėjai pas mane. Tamstą mano svečias. Mes kalbamės ukrainiškai. Ir atvirkičiai: aš atėjau pas tamstą. Aš tamstos svečias. Todėl kalbamės lenkiškai. Bet jei mudu, kaip štai dabar, susitikome neutralioje vietoje, tada kiekvienas kalbamės savąja kalba. Dabar štai taip ir yra: tamsta — ukrainiškai, aš — lenkiškai. Bet pokalbis bei santykiavimas būna žymiai sklandesnis, kai abu pokalbininkai žino kurią trečią kalbą. Tada, dažniausiai, jie kalbasi taja trečiaja. Dabar imkime ukrainiečius. Kodėl jie nesielgia taip? Net keletas jų gali suėiti, bet kai tik išgirsta prašalaitį, prakalbėjusį į juos kuria kita kalba, tai taip visi iš karto ir ima kalbėti to prašalaitio kalba. Klausiu tamstą, kodėl ukrainiečiai taip elgiasi?

— Iš mandagumo.

— O aš pasakyčiau, kad dėl menkavertiškumo pojūčio, nes savo kalbos negerbia, jos nepropaguoja. Nes jiems atrodo, kad tas tretysis nežino jų kalbos. Tuo pačiu jie tik sumenkina savo kalbos vertę, pažemina ją. Tamsta asmeniškai priklausai tai mažumai, kuri gerbia savo kalbą ir neatleidžia ją vartojai. Todėl ir pokalhyje su tamsta jaučiu didelį malonumą, kaip lygus su lygiu, — netikėtai jis baigė švarutėle ukrainiška kalba.

— Gal tamsta ir teisus, — sakau, — nors laisvoje Lenkijoje lenkai iš principo su kiekvienu kalbėjosi tik lenkiškai.

— Ne, ne visi, — žvaliai užginčijo. — Tik valdininkai, nes taip jiems buvo įsakyta. Intelligentai, o ypač prekybininkai elgėsi atbulai, nors, kaip sakoma, nėra taisyklių be išimčių.

Jis atsilenkė kairę rankovę ir toliau kalbėjo jau angliškai.

— Greit dvylika. Laikas priešpiečių. Atleiskite, žmona laukia... Ačiū, kad kantriai klausėtės mano išvedžiojimų bei leidote išsikalbėti. Tai tikrai pravėrs jei ne tamstai, tai tiems, kuriems tamsta papasakosi apie mudviejų pokalbį. Aš jau keletą kartų judinau šią temą su kitiems ukrainiečiais, bet finalas būdavo arba pykčio persunktas, arba priešiško atsisveikinimo lydymas... Dowidzenia! (lenkiškai — iki pasimatymo).

— Dopobačennia! (ukrainiškai — iki pasimatymo).

Iš ukrainiečių žurnalo *Novi Dni* (Naujos Dienos) vertė Jonas D. Česna

BUVAU PASISEMTI...

(Tęsinys iš 1-mo pusl.)

kas. Vėliau, sodybos alėjomis mačiau klaidžiojantį barzdota Kazį Almeną su mažyte, gražia mergele, kažkurs kubėjo Algimantas Mackus su Jonu Soliūnu. Jau po vidurnakčio, visokiai programai pasibaigus, susipažinau su garsioju spaus-tuvininku M. Morkūnu ir jo gražia ponia. Susipažinau su teisi-ninku Mažeika (gaila, vardo irgi neturiu). Keletą žodžių apsi-keitėme su prof. dr. Marija Gimbutiene, su kuria 1949 m. kovo 10—21 d. "Ernie Pyle" lai-veliu kartu perplaukėme Atlan-tą. O su Czesław'u Milosz'ium (ir jau minėtu J. Valaičiu) turė-jau garbę dalintis nakvynės na-meliu. Dar po vidurnakčio ma-čiau detroitieškus Algį Zapparac-ką ir Viktorą Memėną.

Sitiek spėjau į bloknotę įk-rauti. Tai vis pažįstami, vyres-nieji. Daugelis jų turi mokslo daktarų laipsnius (teatleidžia man, kad daugelio "dr." nusu-kau!). Bet gi čia nė trečdalis! Kiti man nepažįstami. Jų tarpe daug žaliūku, dvidešimčiamečių, panelių ir vyrų, kuriems dar nė barzdos neželia, kurie dar studijas neseniai pradėjo. Vaka-rieniavau su trim tokiais: Har-vardo studentas - architektas Kęs-tutis Zygas, Bostone inžineriją studijuojas Ramūnas Skrinska ir jo brolis, studentas - medikas Vitolis Skrinska. Jauni, bet gud-rūs, tiesos ir aiškumo paimioji lie-tuvybė! Pagal spalvas, ak, pagal "partijas" — jie iš vi-sų pusių: skautai, ateitininkai, šviešiečiai ir santariečiai. Ir dalis visai bespalvių "beparty-vių".

Šaltai karštas literatūros vakaras

Pernai čia nebuvau. Bet pas-kalos-pašalpos pasiekė Detroi-tą, kad suvažiavę tik "čypai", kad "indėnų" kaip ir nebuve. Kas gali apie šį suvažiavimą ta-tai pasakyti? Buvo ir kam kal-bėti, ir kam ploti.

Jau saulei į šv. Juozapo upę gulant visi kaleno dantimis, nes atšalo nežmoniškai. Radijus ža-dėjo šalną. Regis, kad jinau jau iš vakaro draikėsi paupiais. Dangus buvo giedras, su raus-vomis žaromis. Staigiai sute-mo ir staigiai užsidėgė visos žvaigždės. Kai grįžau į salę, tai

suskaičiau 103 žmones. Regis, vėliau dar daugiau priėjo.

Algimantas Mackus vadovavo literatūros vakarui, užtat savo kūrybos neskaitė. Vakarą jis dedikavo Julijai Kaupui, bet apie velionį niekas nedavė nė mažiausio kūrybos gabaliuko, o tik buvo penkioms sekudėms Juliaus garbei atsistota.

Pasiteisinimas, kad jis dar taip neseniai atsiskyrė, argi įti-kino, kad nereikia jam bent 15ką minučių pašvęsti?

Liūnė Sutema skaitė savo liūdnas, modernias eiles. "Kiekvienas ežeras turi savo skenduolius ir savo žuvis", paliko bloknote ir galvoje. Nes tikrai nėra ežero be skenduolių ir be žu-vų...

Czesław Milosz su savo poemų fragmentais užtruko gerą ket-virtį valandos, kas yra labai daug laiko poezijai. Jis sėdosi už stalo ir jo lapai ant stalo gu-lėjo, tad nežinojome, ar virpa poeto pirštai, kaip virpėjo kitų trijų... Jis skaitė viską anglų kalba, daugiausia kitų verstus jo originalus, apie kiekvieną pa-aiškindamas, gestais palydėda-mas. Gilus, įdomus balsas, lais-vumas, savimi pasitikėjimas. Iš kitos pusės — nepaprastai blogas akcentas, vos supranta-mas kaikiurių žodžių ištarimas. Įdomiausia buvo poema apie Kapicą, iš Floridos per septyne-rius metus į Kaliforniją pėsčiom nuėjusį. Jį poetas laikė dau-giausia civilizacijai davusiu žmogumi. Jam baigus buvo plo-ta, gal penketą minučių. Plo-ta, manau, ne poezijai, kurios beveik niekas nesuprato, bet as-menybei.

Marijus Katiliškis skaitė lin-ksmą novelę, kurią galima būtų pavadinti ir linksma nuotykių apysaka "Kaip surandamos žmo-nos". Čia dypukas Pranas Ei-gelis, Kanados medkirtys ir la-bai taiklus šaulys, išvažiavo į plačiąją Ameriką žmonos ieško-ti ir ją surado. Ieškojo gi gerus tris ketvirčius valandos (kele-tą lapų iš vidurio autorius dar praleido) ir per tą laiką išgyve-no eilę pikantiškų nuotykių. Daug fantazijos, daug pastabu-mo, daug sodrių posakių, įdo-mių vaizdų. Tik ar nebuvo vie-na kuokstelė plaukų perdaug?..

Vitalija Bogutaitė vėlgi skaitė liūdnas, liūdnas eiles. Tartum dvynės seserys su Liūne Sutema

būtų. Tik Bogutaitė buvo kiek drąsesnė ir skaitė kiek garsiau. Svetys C. Milosz'ius jai ilgai plo-jė ir viešai paklaustas, ar supra-to, šuktelėjo; "Nedaug. Bet koks skambesys, koks ritmas!"

Kęstutis Keblys davė novelę, sadistiškos (atsiprašau, "moder-nios") šeimos vaikų auklėjimo tema. Nors pagrindiniai veikė-jai čia du berniukai, bet pradžia ir pabaiga novelėi duoda tėvai: motina, kažkur išeidama, įsako neliesti maisto iš šaldytuvo bei lentynos, o tėvas, slapta stebė-jęs vaikų kruviną kovą dėl už-drausto kumpio gabalo, pabaigoje šuktelė: "Vaikai, vaikai, kaip jūs dar nemokat mylėti" (berods, žodžius pakartojau tei-singai?)

Paskutinis buvo Jurgis Blekai-tis, su ištraukomis iš poemos "Septyni Nemunai". Sentimen-tali, ilgesinga poezija. Bent man taip atrodė iš pirmo suskambė-jimo. Jei skaityčiau iš rašto, rasi atrodytų kitaip.

Vakaras baigėsi šekspyro "Hamleto" atsiradimu. Jį p. Morkūnas tik ką pristatė iš spau-stuvės ir jis buvo čia pat parda-vinėjamas po 5 dol. Dešimtis žmonių mačiau su Hamletu ran-kose. Jo vertėjas A. Nyka-Niliū-nas prašantiems dėjo savo pa-rašą.

Apie šaltą Australiją

šaltoje salėje

Literatūros vakarą uždaryda-mas A. Mackus atkreipė mūsų dėmesį į paveikslais nukabinė-tas sienas. Tai jauno Henriko Bliskio, Vasario 16-sios gimna-zijos Vokietijoje absolvento, nuo 1957 m. JAV gyvenančio, kūrinių, viso 14 darbų, dau-giausia grafika. Atėjęs naujas talentas, nauja kūrybinė jėga. Meno žinovai 28-rių metų ku-rėjui žada nemažą ateitį.

Vienuoliktą nakties, jau nebe visi, jau gal 50—60 asmenų, su megstukais, kas turėjo ir su puspalciais, į salę grįžo pasiklau-syti Valdo Adamkavičiaus pranešimo apie krepšininkų kelio-

nę po Australiją. Daug dalykų V. A. pasakė, kurių J. Soliūnas nebūvo aprašęs, arba buvo tik prabėgom palietęs. Apie pralaimėjimą ir vėliau atsilošimą Melbourne, apie lietuvių reakci-jas, apie australiečių dėmesį, apie nepaprastą, nenumatytą šaltį... Šaltį, Australijoje? Taigi, Jau J. Soliūnas nė kartą apie tai rašė, bet tai buvo vasarą ir kas jį įšivaizdžios 90 l. temperatūroj ir dar apie Australiją galvoda-mas. Bet šį vakarą įšivaizdavome. Šį vakarą Tabor Farmoje buvo negeriau. Sėdėjome pa-styrę, nebelaikstydami sanarių. Ir užjautėme savo krepšinink-us, slogų apniktus, į kaulą sus-tingus guliančius ir keliančius,

Ugnies pasisėmus

Kaip gerai, kad nuėję nakvy-nei radome raudonąjį įkaitusius elektrinius pečiukus. Ak, čia Baciūno rezortas, čia ne Australi-ja, vis dėlto!

Rugsėjo 13 d. buvo paskutinė suvažiavimo diena. Sakė, bus dar dr. M. Gimbutienės paskai-ta, dar J. Miklovo pranešimas, dar bendri pietūs. Gaila. Mano reikalai mane ginė iš čia vos saulei patekėjus. Saulė, saulė, rugsėjo šerkšnotą rytą! Pasa-kiški vaizdai. Tik nebuvo vor-atinklių nei saulei sėdant, nei tekant. Mašina lėkė, lėkė, tuš-čiu greitkeliu į rytus. Kažkur pagavau veriančią gražų Anitos Bryan balsą. Kažkur vėl kalbė-jė apie naują Vietnamo pervers-mą. Aš grįžau iš Santaros-Švie-sos suvažiavimo, ten išbuvęs vos 14 valandų, įskaitant ir miegą. Vaziavau pasisėmus ugnies. Kaip anuomet, studentavimo laikais, šviesos stovyklose. Tos ugnies, tikiu, važiuosiu ir kitais metais, nes pirmas žvilgsnis jau pada-rytas.

CHICAGO SVARIAUSIAS IR
MODERNISKAUSIAS DARZAS
BUČO DARŽAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

DONALD PETKUS

ANTHONY PETKUS

A. PETKUS & SŪNUS

NAUJA KOPLYČIA
MARQUETTE FUNERAL HOME

2533 West 71st Street

(Maplewood gatvės kampas)

Grovehill 6-2345

Townhall 3-2108

Pilnas laidotuvių aptarnavimas, įskaitant karstą ir pasinaudojimą mūsų gražiom kopylčiom, yra nuo \$375.00; \$430.00; \$595.00; \$650.00; \$695.00; \$750.00; \$875.00; \$895.00; \$945.00; \$975.00; \$900.00 ir dau-giau. Karstą galima pasirinkti kopylčioje.

GRAŽIOS INDIVIDUALINĖS KOPLYČIOS

MAŠINOMS PASTATYTI AIKSTĖ

Lietuviams teikiama šios rūšies patarnavimus 30 metų.

NAUJIENA!

NAUJIENA!

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

Patikima ir žinoma firma Amerikoje, turinti daugelio metų patyrimą leidžiamiems siuntiniams siųsti į SSSR

PRANEŠA:

Eilėje užsakymų sovietinės gamybos prekėms, kaip tai AUTOMOBILIAMS, ŠALDYTUVAMS, TELEVIZI-JOS APARATAMS ir kt. Jūs galite užsakyti savo gim-nėms ir draugams

DOVANŲ UŽ BET KOKIO DYDŽIO SUMĄ

konkrečios prekės nenurodydami ir palikdami ją

PASIRINKTI PAČIAM GAVĖJUI.

PPRISTATYMAS GARANTUOTAS

GAVĖJAS NIEKO NEMOKA.

Kreipkitės į Vyriausią įstaigą:

45 WEST 45th STREET — Room 1101

Telefonas: CI 5-7905

NEW YORK 36, N. Y.

“PAJŪRIAIS, PAMARIAIS” PASKAIČIUS

Vieną kitą Alfonso Nevardausko knygos “Pajūriais, pamariais” recenzija esu skaitęs, bet pačios knygos nebuvo perskaitęs. Pasitaikius šiek tiek laiko, nors ir protarpiais, perskaičiau nuo pirmo iki paskutinio puslapio.

Susizavėjau. Tikrai daug darbo ir širdies įdėta rašant šią knygą. Knyga yra 308 puslapių. Joje telpa net 152 iliustracijos - paveikslai, kurie pa-vaizduoja straipsnyje aprašomą dalyką bei vietą. Iš viso knygoje sutalpinti net 86 rašiniai - straipsniai.

Kaip žinoma, šios knygos autorius yra buvęs Lietuvos sienos apsaugoje. Tai ir šioje knygoje yra keli rašiniai, atvaizduoją kontrabandininkus ir kovą su jais.

Kontrabanda valstybei buvo žalinga. Su ja buvo vedama neatlaidi kova. Patys kontrabandininkai būdavo daugumoje žmonės su labai žema morale ir nemėgstantieji padoriu būdu pinigų užsidirbti. Bet iš pasienyje gyvenusių ūkininkų ir padorių žmonių, vienas kitas drįsdavo surizikuoti ir keliasdešimt ar net kelis šimtus litų nelegaliu keliu įsigyti mokesčiams apmokėti ar ūkio padargams įsigyti. Tokie ūkininkai daugumoje parduodavo (žinoma, nelegaliai) Vokietijon savo ūkyje užaugintą gyvulį. Šioje vietoje ir norėčiau skaitytojams perteikti Alfonso Nevardausko rašinį apie arklio pergabenimą neštuvuose į Vokietiją.

“Arklys neštuvuos

Patikimesnieji ūkininkai, turėję abiejose valstybės sienos pusėse nuosavybę ir sienos apsaugos pareigūnų pasitikėjimą, galėjo sieną pereiti ties savo žeme, aplenkdami pereinamąjį punktą. Tačiau tai daryti galėjo tik dienos metu, kada reikėjo karves milžti. Šiaip gi, kiekvieną pavasarį, perkeldami į Lietuvos pusę ganiavai savus gyvulius, ar pereidami sėjos bei piūtės reikalais, ūkininkai turėjo kiekvieną kartą keliauti pro pereinamąjį punktą.

Tai buvo daroma todėl, kad būtų užregistruojami gyvuliai ir padargai ir kad vaikščiojantieji per sieną nesušildytų kontrabanda. Bet nežiūrint viso to, drąsesnieji žemės ūkio darbininkai ir kai kurie ūkininkai rizikuodavo šį bei tą iš Lietuvos išsmugeliuoti Vokietijon.

Nors Vokietijoje gyvulių perleidimas ir įsigijimas buvo kontroliuojami, tačiau kontrabandininkai surasdavo priemonių apeiti ir Vokietijos gyvulių priežiūros organų budrumą. Kontrabandininkai išnaudojo kiekvieną pasitaikiusią progą. Mat, Lietuvoje gyvuliai buvo pigesni. Todėl Lietuvoje įsigytus gyvulius kontrabandininkai rizikuodavo Vokietijon perkelti tamsiomis darganoto-

mis vėlyvo rudens naktimis.

Šitokios operacijos nebuvo lengva įvykdyti. Ypač todėl, kad per sieną kontrabandininkai būdavo pergabentiems gyvuliams reikėjo kitoje sienos pusėje tarp besiganančių gyvulių paruošti vietą ir gyvuliai turėjo būti parinkti pagal turimus metrikus, kuriuose sužymėtos ypatingesnės gyvulio žymės. Gyvulių metrikaciją tvarkė kaimo seniūnai. Betgi sumanus pasienio ūkininkas tuos nuostatus apeidavo labai gražiai.

Atsivedus karvei veršiuką, ūkininkas jį pas seniūną užregistruodavo su Lietuvos pusėje nupirkto gyvulio žymėmis. Papiauto ar nelegaliai parduoto veršiuko vietoje tapdavo įteisintas kontrabandinis gyvulys iš Lietuvos. Ir viskas tvarkoje.

Panašiu būdu Vokietijoje iš ūkininkų tvartų bei ganyklų susenusios karvės buvo keičiamos jaunesnėmis. Be to, kol gyvulys galėdavo peržengti Lietuvos - Vokietijos sieną, reikėjo atlikti eilę su pergabenu susisijusių pasirengimų. Ūkininkas iš anksto savo gyvulių kaimenę turėjo perkelti ilgesniam laikui prie pat sienos. Nupirktais gyvulys turėjo ganytis pas kaimyninį ūkininką Lietuvos pusėje, kuris neturėjo žinoti, nei kieno tas gyvulys, nei koks ūkininkas jį perka. Pagaliau, pats ūkininkas nedalyvavo gyvulio per sieną pervedimo operacijoje.

Atėjo ruduo. Naktys pailgėjo. Lietus žemę plaka. Tamsu. Nors į akį durk. Rodosi, kad tokiu laiku niekas iš namų nei krust. Bet jei atydziai tokią naktį paseksime pasienio judėjimą, tai įsitikinsime, kad ir tokiu laiku pasienis gyvas. Tik žvilgtėrėkime į tą pasienio vietą, kur ruošiamasi kontrabandos būdu per sieną perkeldinti Lietuvoje pirktais galvijais.

Nakties tamsoje nuskendusi Skirvytės upės srovė neramiai skalavo Lietuvos - Vokietijos valstybės sienos krantus. Vėjas duko. Lanksto paupio medžius ir šiukšdena pakarščių nendrynus. Akloje tamsoje kontrabandininkai, sujungę dvi didesnes žvėjų plokščiadugnes valtis, parinktoje vietoje laukia patogaus momento. Karvė — ne pelų maišas. Į valtį įvertę jos per upę neperkelsi.

Bet, kad valtyje pastatyta karvė nesušibelstų ir kad užmaskuotą kitame krante jos pėdos, karvės kojos apvyniojamos storais skarmalais. Taipgi, kad ji nematytų ir išsigandusi nesiblaškytų, ant karvės galvos užmaunamas maišas. Tadagi pusiausvyrai išlaikyti karvė pastatoma valtyse taip, kad jie priekiu stovi vienoje valtyje, o pasturgaliu kitoje. Kojos tampriai pririšamos, kad karvė negalėtų judėti. Kontrabandininkai, gavę pagal susitarimą šviesų bei garsų ženklą, atpalaiduoja nuo kranto valtį ir, plaukdamas pasroviui, leidžiasi įstryžai upės į kitame krante numatytą karvei iškelti

Justinas Vienožinskis

(Autoportretas)

vieta. Į krantą nekeliamas tol, kol negaunamas iš čia budėju- sių žvalgų įsakymas.

Iškelta karvė dar aprištomis kojomis nugabenama prie krūmuose pasislėpusios nuo audros kaimenės. Iškelimo vietoje užmetamas tinklas ir jo ištraukimu užmaskuojama krante galvijo iškelimo pėdsakai.

Parsivaryti kontrabandą per sieną su savo atgintais vasaros ganiavai gyvuliais buvo neįmanoma, nes vokiečių veterinarijos organų gyvuliai buvo patikrinami, surašomos visos jų žymės ir kiekvienas gyvulys buvo atžymimas (kleimuoja- mas) į ausį.

Grįžtant iš ganyklų, šitos žymės buvo griežtai vokiečių tikrinamos. Padirbti kleimus ir senais gyvuliais nusikratyti Lietuvos pusėje neapsimokėjo, nes Lietuvos seną gyvulį turėjo atiduoti už odą, kai tuo tarpu Vokietijoje ir už seną ūkininkas turėjo dvigubai naudos.

Betgi minėtas kontrabandinis gyvulių per sieną pergabavimo būdas nebuvo vienintelis. Todėl ta pačia proga norėjęsi mielus skaitytojus supažindinti dar su vienu gyvulių kontrabandos būdu, kuris buvo praktikuojamas kartą į metus.

Vėlai rudenį, kada prasideda plikšaliai, po trijų naktų stiproko šalimo, kontrabandininkai tikrina upės ledą. Radę jį pakankamai stiprų ir manydami, jog tokiu atveju sienos apsauga dėl natūralinių gamtos kliūčių yra sumažėjusi, stengiasi pasipelninti iš didžiausių naminių gyvulių — arklių kontrabanda.

Arklių kontrabanda nesustiprėjusiu upės ledu buvo varoma šiuo būdu.

Arklys paguldomas ant dviejų ilgų apsiutų medžiaga len-

tų. Jo galva ir kojos prie jų pritvirtinamos. Medžiaga apsiūtos lentos primena neštuvus. Į tokius neštuvus paguldintas arklis nuo slėnaus upės kranto nuleidžiamas ant ledo. Čia tuoj keletas vyrų pasikin- kę į ilgus virves ir atsargiai traškančiu ledu, velka į kitą upės pusę neštuvuose gulintį arkli. Ledas traška, trūkinėja, linksta, bet nelūžta.

Pasitaiko, kad per vieną naktį šiuo būdu perkeliama net po keliolika arklių. Kiek tokių vietų kontrabandininkai turėjo, vienas Dievas nežinojo.

Perkeldintieji iš vienos valstybės į kitą arkliai keliavo jiems iš anksto numatytas vietoves.

Šios rūšies kontrabanda išimtinai ėjo tik iš Lietuvos. Viena — Lietuvoje arkliai buvo pigesni, kaip Vokietijoje, o antra — kontrabandininkai čia žymiai mažiau mokėjo litais, negu parduodami gaudavo markėmis. Žodžiu, kontrabandininkas, Lietuvoje nupirkęs arkli už 600 litų, Vokietijoje už jį paimdavo iki 2,000 mar- kių. Šitokias operacijas atlikti nedavo organizuoti ir kvalifikuoti Vokietijos kontrabandininkai. Kontrabandininkai juodoje biržoje keisdavo ir markes į litus. Kiek patirtis rodė, markė būdavo parduodama už 75 centus iki vieno lito.”

Kituose straipsniuose meistriškai aprašytas pajūrio gamtos grožis su jos gyvūnija ir paukščiais. Daug vietos skirta ir nemažai paveikslų įdėta apie mūsų girių karalių elnį (briedį). Šioje knygoje rasi tokių dalykelių iš pajūrio gyvenimo, kurių jokiose knygose neužtiksi. Knyga ne tik verta įsigyti, bet ypač rekomenduotina mūsų augančiai kartai perskaityti. St. Juškėnas

“Varpo” plokštelę pasitinkant

Torontiškis leituvių choras “Varpas” įsikūrė 1952 m. spalio 25 d. Savąjį vardą — “Varpas” jis gavo pirmojo koncerto metu 1953 m. gegužės 9 d. Nuo to laiko A. Vanagaičio dainą “O, skambink per amžius...” choras visuomet dainuoja kaip savo tradicinę - krikštynų dainą prieš kiekvieną koncertą.

Per tryliką metų “Varpas” skambėjo Toronte, Montrealyje, Hamiltone, St. Catharines, Niagara Falls, Windsore, Tilsonburge, Delhi, Detroite, Clevelande, Čikagoje, New Yorke, Rochesteryje. Dalyvavo abiejose Dainų šventėse ir abiejuose Pasaulio Lietuvių Seimuose.

Nuo įsikūrimo dienos “Varpui” vadovauja muz. St. Gailevičius.

Kaip jie patys — varpiečiai sako, jog sąlygoms neleidžiant aplankyti visų lietuvių ir visur bent dainomis plokštelėje jie bando siekti tolimesnės lietuvių kolonijas ir atskiras gyvenvietes. Tad, anot jų, Maironio eilėraščių žodžiais tariant, “Tegul skamba mūsų dainos po šalis plačiausias”...

Taigi, nors nelengva buvo tai padaryti, bet varpiečiai, didelių pastangų dėka ir ypač didelio pasiryžimo, ryžto ir energijos talkinami “Varpo” v-bos pirmininko J. Račio ir išd. J. Šarūno, pasistengė ir išleido ilgo grojimo plokštelę, kuri jau pasiekė juos ir daugelį lietuviškos dainos mylėtojų.

Plokštelės pirmojoje dalyje yra įdainuota A. Vanagaičio Laisvės varpas ir Vėjužėlis, Em. Gailevičiaus Lituanica, J. Gudavičiaus Kur giria žaliuoja, J. Zilevičiaus Anoj pusėj ežero, Br. Budriūno Pradės aušrelė aušti, J. Zdaniaus Siūbau, lingau paukštėlis ir K. V. Banaičio Ralio, dar valio (piemenų daina).

Antrojoje dalyje — ištraukos iš operų: Ch. Gounod Prologas, meilės scena, valsas ir epilogas (iš Fausto) ir Choras iš Capulet'o (iš Romeo ir Julijos), G. Verdi Vergų daina (iš Nabucco); Fr. Smetana I-mojo veiksmo I-mosios scenos choras (iš Parduotosios nuotakos) ir G. Rossini Tirolicėjų daina ir Moterų choras (iš Viliaus Telio).

Plokštelę įreikdavė Ralis ir šimkus, išleido John B. Ralis custom Recording Čikagoje, viršelį piešė dail. Vyt. Pačkauskas, kitoj viršelio pusėj — muz. St. Gailevičiaus, choro akomponiatorės muz. D. Skrinkaitės ir viso “Varpo” choro nuotraukos. Plokštelė pagaminta iš naujosios 100% antištatinės Polimax medžiagos, kuri padidina balso

perdavimo grynumą ir netraukia dulkių.

Plokštelės tiražas — 1,500. Taigi, dabar belieka, kad lietuviškosios dainos mylėtojai tiražą išpirktų ir padėtų “Varpo” v-bai išsiristi iš skolų, kurių susidarė gana daug plokštelę išleidžiant ir kurios, anaipol, dar ne visos padengtos.

Rugsėjo 12 d. Lietuvių Namuose, Toronte, įvyko “Plokštelės sutiktuvės” - banketas, kuriame dalyvavo visi “Varpo” choristai, jo vadovybė ir nemaža “Varpo” draugų ir rėmėjų. Buvo padainuota, pasidalinta išpūdžiais, pademonstruota plokštelės dainų ir operų ištraukų, pasivažiinta skaniai lietuviškų šeiminkinių pagamintais valgiais ir gėrimais, vienkart — išklausanč “Varpo” darbų, vargų ir rūpesčių žodinio reportažo, kurį išklojo v-bos pirm. Jurgis Račys. Charakteringa, kad pats choro vadovas muz. St. Gailevičius ir v-bos pirmininkas J. Račys abu skundėsi ir prašė mus, spaudos žmones, apeliuoti į lietuviškąsias sąžines žmonių, kurie piviršutiniškai pažūrėjo į “Varpo” tolimesnę egzistenciją.

Esą, tuojau po plokštelės įdainavimo, nemaža choristų apleido “Varpo” eiles, gal manydami, passitatę atminčiai paminklą ir galį prisnūsti ant “užsitarautų laurų”. Jie norėtų nuširdžiai prašyti tuos daininkus grįžti atgal, taip lygiai — jie prašo jungtis į “Varpą” ir naujas jėgas — janimą: vyriškus ir moteriškus balsus. “Varpui” papildyti ir sustiprinti reikią mažiausia 20 dainininkų.

Kad “Varpas” privalo ir toliau gyvuoti, nes tai — didelis lietuviškosios kultūros reprezentantas ir lietuviybės palaikytojas svetur, tą mintį kėlė ir akcentavo ir kalbėtojai šiame pobūvyje — mecenatai bei kiti “Varpo” draugai ir rėmėjai. Kalbėtojų eilėj buvo: šv. Jono par. kleb. kun. P. Ažubalis, Tėvas Kornelijus, OFM., Prisikėlimo par. atstovas, J. Matulionis (krikšto tėvų vardu), H. Steponaitis, “Paramos” v-bos pirmininkas ir Leon Kossar, “The Telegram” tautybių skyriaus redaktorius.

Pobūvį pagerbė savo atsilankymu ir Lietuvos gen. konsulas dr. J. Žmuidzinas su ponija, kurie atvyko kiek vėliau, nes pirmiau dalyvavo E. Jankutės amžiaus ir veiklos sukaktuviniam minėjime.

Baigiant šių minčių ir dainių surašymą, linkėtina “Varpui” kuo greičiau įgauti naujų jėgų, naujo “kraujo” dainininkų skai-

Alfonsas Dargis

(Iš vykstančios parodos Clevelande)

čiaus padidiniu, ypač iš jaunimo tarpo ir dainuoti tol, pakol su savosiomis dainomis — parves mus į Laisvą Tėvynę Lietuvą. Tad, “O, skambink per amžius vaikams Lietuvos...”, mielas “Varpe” prįsakyje su savo vadovais — muz. St. Gailevičium ir “Varpo” v-bos pirm. J. Račiu. Pr. Alšėnas

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

Jeigu nori sužinoti naujausias ir tikriausias žinias, kas dedasi pasaulyje ir okupuotoje Lietuvoje — skaityk dienraštį “Naujienas”.

GRAMERCY

Isteigta 1945 m.

TURINTI VNESPOLYTORG LEIDIMA maisto ir dovanų siuntiniam iš U.S.S.R. sandėlių.

Pilnai garantuota. Pristatoma per 2-3 savaites.

Automobilai, televizijos aparatai, dviračiai, skalbiamos mašinos ir t. t.

Katalogų prašykite angliškai arba lietuviškai.

GR 3 \$25.00

22 sv. kvietinių miltų, 4,5 sv. rūkytos salami, 25 uncijos šprotų, 7 uncijos maltos kavos, 400 cigarečių.

GRAMERCY SHIPPING CO.

118 East 28th Street
New York 16, N. Y. MU 9-0598
atidaryta 9-5:30, šeštad. 9-1.

PINIGAI Į U.S.S.R.

GRAMERCY INC., Išt. 1946

Turi Bankų Departamento leidimą. Apdrausta iki \$20,000.00.

Pilnai garantuota. Pinigai įteikiami per 2 savaites. Pilnai išmokama. Jokių atskaitimų. Vertė 9 rubliai už \$10.00. Persiuntimas iki \$30.00 — \$2.75.

Virš \$30.00 — 10%.

GRAMERCY INC.

744 Broad St., Newark, N. J.

KALĖDINĖS DOVANOS Į LIETUVĄ

Norite pasiūsti ypatingas dovanas — automobilius, šaldytuvus, motociklus, radijus, akordeonus, dviračius?

Reikalaukite naująjį katalogą.

Norite pasiūsti nuosavų daiktų siuntinį? Ar pirkti prekes iš mūsų sandėlio?

Reikalaukite iš mūsų muitų sąrašą.

Norite pasiūsti maisto siuntinį — standartinį ar iš Jūsų pasirinktų maisto produktų?

Reikalaukite naująjį katalogą.

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO INSULACIJOS PROBLEMAS

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materiolių.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET — Tel.: VICTORY 2-1272

STANLEY LITVINAS, Mrg. — LIETUVIAI SALESMONAI

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

CENTRAL PARCEL SERVICE, Inc.

220 SOUTH STATE STREET, CHICAGO 4, ILL.
Telef. WA 2-9354

Skyrius: 2618 West 63rd St., WA 5-2466

DAR DEL VASARIO 16 GIMNAZIJOS

Iš Zanavykų Klubu Muenchene (Vokietijoje)

Naujienuos š. m. liepos mėn. 28 d. išspausdino Eltos Informacijų pranešimą "Latvių gimnazija Vokietijoje — kultūros židinys". Kaip latvių taip ir Vasario 16 gimnazija turi fokius pat tikslus V. Vokietijoje, bet kad būtų galima susidaryti tikrąjį abiejų gimnazijų vaizdą, palyginkime jų pasiekus rezultatus. Iš tos spaudos pranešimų matome latvių gimnazijos pranašumus prieš Vasario 16 gimnaziją ir tas privilegijas, kurias jai teikia vokiečiai, sulyginant su mūsų gimnazija. Keletas pavyzdžių:

a) Latvių gimnazijai statomi naujieji rūmai kainuos penkis milijonus markių (vienas ir ketvirtis milijono dolerių), kuriuos duoda Vokiečių vyriausybės (federalinė ir krašto) ir Mūnsterio miestas. Naujuose rūmuose veiks ir mokinių bendrabutis. Kiekvienam moksleiviui numatytas mažas butelis su virtuvele, gyvenamuoju kambariu su dideliu balkonu. Mūsų gimnazijos statybai skirta tik 500,000 markių (125,000 dolerių) ir jos rūmai nesuteiks mokiniams (nef mokytojams) tokių patogumų kaip latvių. (Žiūr. Vokietijos Krašto Valdybos Informacijos nr. 3/4 1964 m. balandžio 20 d., psl. 6 ir Elta š. m. liepos m. 25 d.).

b) Latvių gimnazijos mokymą personalą sudarė cenzuotas direktorius, prof. Vitens su mokytojais; jų dešimčiai Vokietijos Socialinių Reikalų Ministracija Düsseldorfje ir Federalinė Tremtinių ministerija moka algas ir tik trys mokytojai apmokami iš latvių aukų. Vasario 16 gimnazijos laikinai patį direktorių, kun. B. Liubinas neturi reikalingo direktoriaus cenzo pagal vokiečių normas, ir tik trys mokytojai turi universiteto cenzą, kiti be cenzo ir atlyginami iš aukų (lietuvių ir vokiečių) ir maždaug tik pusę vokiečių mokytojų normų.

c) Latvių gimnazija išleido iki šiol 97 abiturientus, lietuvių tik 55, mokinių skaičius latvių gimnazijoje auga (1962 m. — 64 mokiniai, 1964 — 112), — lietuvių mažėja; į latvių gimnaziją mokinių atvyksta net iš užsienio (šeši mokiniai iš Švedijos, keturi iš JAV, po du iš Prancūzijos ir Anglijos), — iš lietuvių gimnazijos mokiniai išstija (net mokytojas Gailius savo vaiką iš Vasario 16 gimnazijos perkėlė į vokiečių gimnaziją). Kuopos nario Pauliukevičiaus duktė, perkelta pereinamais metais į vokiečių gimnaziją, turėjo pakartoti klasę. Mokslo lygis žemas, o mokinių elgesys (kaip buvo nurodyta pereinamą kartą) skandalingai žemas.

d) Latvių gimnazija sudarys didelį latvių kultūrinį židinį. — prie gimnazijos bus biblioteka su 15,000 knygų tomu, ir retų knygų, kai lietuvių gimnazijoje yra tik mokinių knygynas. Tokio pranašumo priežastys matyti iš Zanavykų Klubu straips-

nio pereinamą kartą Naujienuose (liepos mėn. 18 d.), o skaičiais buvo įrodyta, kad prie didžiausių lietuvių pastangų (aukų) be vokiečių paramos Vasario 16 gimnazija negali egzistuoti. Gimnazijos organizatoriams pasinešus aukštai, atsiskius tada vokiečių globos, dabar tenka ne tik apgailestauti, bet prašyti vokiečių vyriausybės jai teikiamą paramą padidinti, arba net, kaip siūlė p. Gailius Tarybos sesijoje š. m. balandžio mėn. 4 5 d. "kontaktuoti vokiečių prekybos ir industrijos centrus, bendroves, fabrikus ir pan., kad šitie materialiai remtų gimnaziją" (PLB Informacijos 1964. IV.20 d. psl. 17 ir 6).

Sudaryti tačiau pagrindą vyriausybei padidinti gimnazijai paramą, neabejotinai reikia pakelti mokslo lygį (paskirti kvalifikuotą direktorių ir mokytojus) ir prašinti — ištyrus — dabar esamas negeroves. Kuomi yra nusikaltusios tos mergaitės, kad iš jų visų — 41 —, 38 įvertintos žemesniu (1) — lietuviško (5) — elgesio pažymiu? Arba iš 45 berniukų tik vienas įvertintas pažymiu (1), — o 44 žemiau (1) arba lietuviško (5)?! O net 16 mokinių parašytas elgesio pažymis (4) arba lietuviškas 2,5, — tai yra toks, su kokių mokiniai šalinami iš gimnazijos.

Jeigu vokiečiai, kaip matėme iš spaudos pranešimo, daug daugiau remia latvių gimnaziją, nei mūsų, tai tik dėl to, kad ji yra aukštesnio lygio ir žymiai pranašesnė už mūsų ir daro pažangą. Kai susitvarkys ir mūsų (vokiečių priežiūros organai yra įspėję dėl cenzuotų mokytojų stokos), vokiečiams bus pagrindo (ir jie žada) daugiau remti ir Vasario 16 gimnaziją. (PLB Informacijos 1964.IV.20 d.).

Atvirai ir nešališkai kalbant sunku vokiečiams surasti pagrindą mokėti vokiečių gimnazijų mokytojų algas ir Vasario 16 gimnazijos mokytojams, kai Vasario 16 gimnazijos mokytojų dauguma nėra cenzuoti ir kai dalis mokytojų yra vokiečiai doktorantai bei studentai, kuriems mokėti tokių algų nėra jokio pagrindo, nes kai jie baigė mokslus ir atlikę nustatytą praktiką nueis į vokiečių gimnazijas, tai tik tada galės gauti vokiečių gimnazijų algas.

Vasario 16 gimnazijos krizė eina dar gilyn. Iš gimnazijos pasitraukė mokytojas A. Viluckis, baigęs Klaipėdos Pedagoginio Instituto gamtos - geografinio skyrių ir dėstęs nuo I iki VI klasės gamtą. VI klasėje chemiją, I klasėje lietuvių ir rusų kalbą. Tas viskas rodo, kad yra paskutinė valanda susitvarkyti gimnazijoje...

Naujienuos skyriuje "Laisvoji tribūna" rugpjūčio mėn. 1 d. p. J-P-tis, straipsnyje — Pastabos dėl Vasario 16 gimnazijos — atsakinėja į Zanavykų Klubu straipsnį — Gelbėkime Vasa-

rio 16 gimnaziją — ir, žinoma, nesutinka su Z. Klubu išvadomis. Negalėdamas tačiau paneigti faktų paimtų ir paskelbtų pačios Krašto Valdybos Informacijos, oponentas kalba apie Amerikos liuanistines mokyklas, policijos pagalbą mokytojams nuo mokinių apsaugoti, apie mokinių elgesio stebėjimą "per žiūroną" vienoje stovyklos mokykloje, apie pažymių išskaičiavimą iki dešimtainės trupmenos ir daug rašalo suvartojimą ir t. t. ir t. t., — taigi visai pro šalį, norėdamas apėiti tikruosius faktus ir užtemdinti tikrą gimnazijos krizės padėtį!

Tačiau gerb. p. J. P-tis sako, kad "Apsišvietusiems lietuviams šie išpūsti išvedžiojimai nedaro įspūdžio".

Jeigu gerb. apsišvietusiam lietuviui iš 86 visos gimnazijos mokinių, 82 mok. elgesio pažymį turi žemiau (1) — lietuviško — 5 — (97% visos gimnazijos), o 16 mokinių (4) — lietuviško 2,5, ir tas nedaro "įspūdžio", tai, suprantama, tokiam apsišvietėliui sunku išaiskinti, kad tokia padėtis nėra normali, kad ten yra kokias nors gilesnes tos nenormalybės priežastis, kad tą būtinai reikia iširti ir suradus tos neigiamybės priežastis, atstatyti normalią padėtį. Apsišvietęs lietuvis sako, kad ir Klaipėdos Krašte (Vytauto Didžiojo gimnazijoje) nemažas procentas mokinių gaudavo iš elgesio taip pat (2) ar tik patenkinamą (3). Bet gerbiamas p. J. P-tis nenurodo niekur tokios gimnazijos, kur 97% visų mokinių gavo žemiau (1), 20% tik (4) ir tik 3% — (1)! išskyrus kun. B. Liubino vadovaujamos Vasario 16 gimnazijos!...

Todėl mes sakėme: "gal pati gimnazijos vadovybė (ar kuris nors iš mokytojų) paveikė mokinius savo blogu elgesiu arba netaktu, gal netinkamos gyvenimo, bendrabučio sąlygos arba pačių vedėjų elgesys" — (Naujienuos liepos 18 d.). Ir siūlėme tą padėtį iširti. Tą pakartotinai siūlome ir dabar.

Be to, mes priminėme (ir primename) netaktą kun. B. Liubino, kuris parodo taip pat ir nenormalius santykius su mokytojais, kai jis išvykdamas į Ameriką 2—3 mėnesiams, savo pavaduotoju paliko kun. Tėvą Alfonsą Bernatonį, nebaigusį gimnazijos (patiksliname, sakančią įsigijusį atestatą eksternu, išlaikius prie š. ministerijos komisijos egzaminus, o L. Enciklopedijoje, antrame tome, parašyta, kad jis "baigęs kapucinių gimnaziją Plungėje"), neturintį tam kvalifikacijų, nebaigusį universiteto, neišėjusį pedagoginių dalykų ir nemokytojavusį, ko gimnazijos direktoriui reikalinga...

Mes nesūlėme mokiniams visiškai uždrausti dalyvavimą parengimuose, kaip rašo p. J. P-tis. Mes sakėme — pirmoje eilėje tenka žiūrėti mokslo ir apsiriboti minimumu dalyvauti viešuose parengimuose, gal tik Nepriklausomybės minėjime ir svarbiuose tarptautiniuose pasirodymuose, bet niekur dau-

giau kitur reprezentacijos tikslais, ir nesutikome su kun. B. Liubino paskelbtais ponios Elizos Tamošaitienės nuopelnais (mokinių reprezentacijos veikloje) lietuvių, užtemdindamas tuomi net kitų mokytojų nuopelnus — kun. Dėdino ir mokytojo A. Vilucko — (kun. B. Liubino pranešimas Tarybai š. m. balandžio mėn. 20 d. ir Naujienuos š. m. gegužės mėn. 27 d.).

Mes rašėme apie gimnazijos krizę ir siūlėme sanacijos metodus. Apie tai p. J. P-tis nutyli, o krizė — kaip matome — eina gilyn.

Ar p. P-tis laiko tą visą normalia padėtimi, nereikalinga patarimų, pakeitimų?!... Tokia jojo pažiūra nemanome, kad bešališkas stebėtojas galėtų priartinti...

Jau praeitais metais PLB seime, Toronte, Kanadoje — atstovavęs Vokietijos bendruomenę kun. dr. J. Aviza sugrįžęs savo pranešime Tarybos sesijoje (4-5 bal.) sako, "kad buvo gana aštrių pasisakymų bei priekaištų gimnazijos nenaujai" (PLB Informacijos psl. 5). Ir toliau tame pat Tarybos posėdyje sako, kad lankydamiš Amerikoje susijęs su rėmėjais ir visuomeninių organizacijų asmenimis stengėsi išskaidyti, kiek tai buvo įmanoma, gimnazijai daromus priekaištus" ibid. m. p. 10). Taip pat jis ieškojo Amerikoje gimnazijai direktoriaus ir mokytojų, bet, deja, be pasekmių... O tai jau parodo, kad ir pirmiau užjūrio visuomenėje būta nerimmo, žinių apie gimnazijos negalavimus ir susirūpinimą. Zanavykų Klubas išaiskino tikrą padėtį pasirėmęs gimnazijos vadovybės ir krašto valdybos pranešimais, siūlydamas tuos negalavimus taisyti. Kodėl dabar p. J. P-tis vėl bando užtemdinti tikrąją padėtį ir tuo trukdyti gimnazijos sanacijos reikala?!...

Mes niekur nerašėme ir nesūlėme Amerikos lietuviams (ir kitiems) neaukoti gimnazijai, kaip neteisigai mums prikiša gerb. p. J. P-tis; mes siūlėme, iširus padėtį, taisyti negeroves, kad sunkiai uždirbtį ir suaukoti žmonių pinigai nesiekę tikslo neatneštų nusivylimą, nepateisintų aukotojų vilčių, bet nešty kartumą ir nusivylimų gimnazijos bei Bendruomenės vadovais... Todėl susitvarkius ir pašalinus visas negeroves, kaip tik pakeltų aukotojų upą ir nuotaikas daugiau aukoti...

Mes nenorime kaltinti nei mokinių, bet mes konstatuojame jų žemus pažymius ir siūlome iširti, kad sužinotus tikras to viso priežastis ir jas šalinti.

PLB krašto valdybą sudaro penki nariai (kun. dr. J. Aviza, pirmininkas, kun. J. Liubinas vicepirmin., p. p. Mariūnas, Valiūnas ir Gailius). Liubinas ir Gailius — veikia gimnazijoje, taigi ir ten ir čia daug bendrųjų ryšių.

Švietimo Komisijos nėra; nėra nei Tėvų Komiteto, švieti-

(Nukelta į 7 psl.)

MENO ŽINIOS

Redaguoja MIKAS ŠILEIKIS

TRUMPAI IŠ MENO ISTORIJS

Pagonų paslaptys Renesanse

XV a. pabaigoje, kartu literatūros ir meno kultūrai aktualėjant, komplikavosi religinio ir legendarinio meno dogmos. Renesanso dailininkai susidomėję pagoniškos klasikos menu, kuris iš tikrųjų buvo nauja kūryba ir tuo patim padaryta pradžia pasaulietiniam menui. Teologinis menas buvo globojamas krikščionių bažnyčios ir saugomas nuo bet kokios pagoniškos minties. Menininkus angažavo dirbti bažnyčiai, žinoma, tapyti dvasiškių ir didikų portretams, bet didikai ir valdovai domėjosi ir klasikiniu menu — pagoniškomis legendomis, filosofija bei poezija. Senosios legendos, pilnos paslapčių darė tam tikro estetinio įspūdžio. Pagoniškos teologijos dievų ir dievaičių garbinimo kulto istorija labai plati. Šešiolikto šimtmečio viduryje šalia religinės tapybos ir Vakarų menininkai domėjosi graikų ir kitų filosofų mokslo ir laipsniškai dailė pradėjo užimti pasaulietiško meno vietą, ortodoksinės ir dogmatinės temos darėsi mažiau aktualios. Pasak Pico della Mirandola, poetinė mitologija atremta į senąją teologiją, — dieviškos paslapties negalima atskleisti viešai. Žmogaus dvasinės imitacijos nebaigiamas procesas (docta ignorantia), sako Cusanus: "Yra parašyta, kad Dievas slepiasi nuo išminčių akių. Bet savo Dievas pasilieka nematomas, tik tai jo manifestacijos matomos". Neoplatonistai nurodo, jog graikų dievų garbinimo kultas labai platus, o įvairaus rango dievaičių labai daug, kurie yra valdomi galingos jėgos. Jie turi paklusti senesniai už saulę ir erdvę. Net egiptiečiai savo maldyklose statė sfinksus, atseit, sargus, kurie "žinoję" ir slėpė dieviškos išminties paslaptis.

Pico della Mirandola "Poetica Theologica" ir kituose savo veikaluose nurodė, kaip poetinė teologija buvo slepiama nuo profaniškų žmonių, nes dorą, blogį ir aukštą idėjas supranta tik ribotas žmonių skaičius. Orfejus slėpęs savo reveliacijas, kaip šventas. Jo himnai poetiški, atsiremę į gryną mitologiją. Pico della Mirandola mano, jog Platonas ir neoplatonistai buvo susidomėję orfizmu ir jo himnais. Jis teigia, kad pagoniškos "paslaptys" (mysteries) turi ryšį su Biblija. Kunigai ir rabinai bei kiti dvasiškiečiai "paslapčių" nedrįsdavo užrašyti, tik tai žodžiu perduodavo patikimam asmeniui. Platono metafizinio mokslo dėka, pagoniški

mitai neteko savo primityviškos magijos. Bet ir krikščionių moksle esą pagoniškos paslapčių elemento. (Žiūr. Pico della Mirandola: "Sincretismo religioso-filosofico". 1937 m. laida).

Renesanso menas sekularizuojasi ir linksta prie pagoniškos mitų, kaip ne bažnytinis menas, tačiau neiškart visa tai atsirado. Prieš Schliemano atkasimus senosios graikų kultūros liekanų Hisarliko kalne (Dardaneliai) ir dabartinėje Graikijoje, nebuvo tiek žinių apie graikų civilizaciją, kiek jų dabar turime. Renesanso menininkai rėmėsi romėnų sarkopagų piešiniais, raštais ir pan. Romėnai ilgus šimtmečius savinasi graikų meną, jį pritaikė pagal savo reikalus. Romėnai daug graikiškų mitologinių dievaičių pavadino lotyniškai; Zeus — Jupiteris, taip pat Jove, Hera — Juno, taip pat Saturnas, Ares — Marsas, Atena — Minerva, Afrodite — Venera arba Cytherea (Apolo gr. ir rom. tas pat), Hephæstus — Vulcan, Hermes — Merkurijus, Cronus — Saturn, Artemis — Diana, Demeter — Ceres (derliaus dievaitė) ir t. t.

Renesanso laikais orfinė teologija paremta žmogaus išdidumu, jo sugebėjimais mąstyti. Pico della Mirandola (mirė 1494 m.) oracija kalba apie žmogaus iškilimą, jo sampratą iš jo paties galvojimo išvadų, nes žmogaus veiklos orbita kitaip nustatyta negu angelų ar gyvulių. Žmogui leista save valdyti taip, kaip jis nori, — daryti tai, ką jis pasirenka ir tampa žemės veidrožiu. Išvadoje "Trys gražuolės" esanti trejybė, kurių nė vienai negalima skirti pirmenybės, nes vienybė neatskiriamai. Atskyrimas reikštų garbės nuplėšymą ir pažeminimą. XV ir XVI a. daugiausia ginčytasi krikščionių su žydais, graikų su lotynais dėl moralybės, kuri buvo nevienodai aiškinama. Šiuo atveju Venera, kuri yra 2200 metų senumo, buvo tos temos objektu.

Venera (meilės dievaitė) pavaizduojama kaip dievų kilmės grožio ir gėrio atstovė, kaip pas krikščionis Marija arba Magdalena — mater dolorosa. Studijuodamas orfinį paradoksą ir darydamas logiškas išvadas, Pico della Mirandola išvystė mistinį radikalizmą, kurio Finico nebuvo pasiruošęs priimti, tik abu sutiko, kad didžiausios meilės forma yra akla. Venera turi daug konkurencijų, neskaitant trijų josios tarnaičių gražuolių. Venera mitologinėje kūryboje siejama su daugeliu socialinių ir dvasinių elementų. Filosofai labai plačiai diskutavo pagoniškos klasikos problemas — nuo

M. Šileikis

Potvynis

KAS MATYTA - PASAKYTA

Kultūrinių lobių kalnai

Platono iki Hegelio. Epikūras meilę laiko retoriniu dalyku — malonumu. Hedonizmas savo vietoje susiduria ir su priešingais argumentais. Stoikiniu požiūriu malonumas stokoja doros, o dora stokoja malonumo. Šituo klausimu netenka ginčytis Renesanso neoplatonistams. Siekiant dorybės, tenka kartais susidurti su nemalonomais, o siekiant malonumo — kartais nusikalstama. Finico čia nurodo, jog tiksliai apribota dorybė ir apribotas malonumų alkis tegali būti liečiamas negatyvių efektų.

Bocchi Minerva ir Venera apsikabinę uždeda karūną ant galvos girtam Silenui. (Gaudium. Edgar Wind "Pagan Mysteries in the Renaissance" 1958). Paolo Veronese Venerą ir karo dievaitį Marsą pavaizduoja šarvuočių jauną vyrą su barzda, o Botticelli — jauną vyrą be barzdos ir be šarvų. Marsas apsuptas jaunų satyrų su ragučiais, bet nė vieno amoreto, kaip paprastai. Titianus kelis Veneros paveikslus nutapė gulincioje pozėje.

(B. d.)

PARODŲ SEZONO PRADŽIA

— Chicagoje Arts Club, 109 E. Ontario, savo parodų sezoną atidarė su lenkų kilmės 56 metų amžiaus dail. Balthus paroda.

— Marina City šiandien atidaroma prancūzų impresionistų kūrinių paroda, kurią ruošia susijungę meno klubai ir moterų organizacijos. Įėjimas 50c. Atidarymo dieną — \$5.00.

— Crown Hall Illinois Institute of Technology, 3400 South State St. išstatyti Berlyno Mėno Akademijos studentų darbai. Paskaitą skaitys akademijos direktorius Karl Otto Herman salėje, 33 ir Federal St. Lankymo valandos nuo 9 ryto iki 9 v. v.

— Emile Gauguin, dail. Poviolo Gauguino sūnus, gyvena Chicagoje ir taip pat piešia.

Antroji lietuvių sostinė Čikaga per vasarą buvo suplonėjusi, kai mūsų didieji kultūrinio gyvenimo varovai pliažuose pilvus šildė, vakarais diskutavo, ginčijosi dėl visokių šviesių dalykų, tai ir man netikėtai užėjo "ant seilės" save pamokyti. Sakau: Ar aš neinteligentas, kad nors vienos geros knygos per metus neperskaityčiau. O knygų dabar kalnais auga ir kokių tik nori — pagal sezoną ir pagal fasoną. Kaip su kūju trenkė į galvą auksinė mintis — Mariaus Katiliškio "Šventadienis už miesto", — kaip tik vasarinis skaitymas, o kas svarbiausia, kad iš kolegų girdėjau, jog Katiliškio pasakos labai šaunios. Tinka ir senam ir jaunam.

Beveik kvapo pritrūkęs įlėkiau į Terros įstaigą (3237 W. 63 St.), kuri Vl. Civinsko buvo įsteigta dar tais laikais, kai Dievo paukšteliai skrido į Vakarų. Net akys nušvito: viskas blizga — sidabras, spalvotais aplankais knygos, paveikslai ir ponija Civinskienė maloniai šypso.

— Duok greičiau . . .

— Sakyk, ko nori? Visko turime, — nustebeję paklausė Terros leidėjas.

— Nagi "Šventadienio", — atsakiau.

Civinskas padavė knygą. Magaryčiom dar pridėjo gražią knygelę ir knygų katalogus. Pirmojo Terros dešimtmečio katalogas didelis, per 60 knygų išleista. Tai kultūrinių bei dvasinių lobių kalnai! Be to, didelis stulpas mūsų kultūriniam gyvenime Vl. Civinskas.

Parsinešęs Katiliškio "Šventadienį už miesto", 365 psl. novelės skaičiau nesustodamas.

Tas pats

Patiksliname. Šioj vietoj rugsėjo 12 d. buvo pranešta, kad Ill. valst. mugės proga Springfieldo parodoje premijuoti paveikslai atkelti į Bell taupymo banką. Turėjo būti: First Federal Savings išstatyti languose, kampas Monroe ir Dearborn gat.